فرهنگ

در پنجمین شب از مراسم «سینماتکیه» عنوان شد

شهاب حسینی: امام حسین(ع)، شاهراه هدایت است

«فکر کردن به امام حسین(ع) همیشه این نور امید را در دل من روشن کرده است که شاهراه هدایت، این امام بزرگوار هستند.» این عبارات بخشی از صحبت‌های شهاب حسینی در محفل عاشورایی بنیاد سینمایی فارابی با عنوان «سینماتکیه» است. پنجمین شب از این سلسله برنامه‌ها به اکران فیلم سینمایی «کربلا جغرافیای یک تاریخ» اختصاص داشت و از شهاب حسینی به‌عنوان بازیگر این فیلم قدردانی شد.

■ **زنده کردن نور امید با تفکر درباره امام‌حسین(ع)**

شهاب حسینی که افزون‌بر «کربلا جغرافیای یک تاریخ»، سابقه بازی در دو فیلم دیگر عاشورایی «من و زیبا» و «دل‌شکسته» را هم در کارنامه فعالیت‌های هنری‌اش دارد، صحبت‌های خود را اینگونه آغاز کرد: «خیلی کوتاه عرض می‌کنم، در کلام‌الله مجید ما بارها با فرموده حضرت پروردگار مواجه می‌شویم که خداوند هر آن‌که را که بخواهد هدایت خواهد کرد. این جمله همواره خیلی من را به فکر فرو برده و احساس می‌کنم ممکن است آدم در طول زندگی تمام اوقات خودش را به عبادت بگذراند، اما مشیت پروردگار در هدایت او نباشد.» او در ادامه افزود: «فکر کردن به حضرت آقا امام حسین(ع)، همیشه این نور امید را در دل من روشن کرده است که شاهراه هدایت، این امام بزرگوار هستند. با عشق به امام حسین می‌توان امیدوار بود که مشیت خداوند بر هدایت آدم قرار گرفته است. خوشحالم اگر قابل بودم در اثر «کربلا جغرافیای یک تاریخ» ایفاگر نقشی هرچند تنها با صدا باشم. همیشه به این جمله فکر می‌کنم که خداوندا چگونه زیستن را به من بیاموز چگونه مردن را خود خواهم آموخت. اما راه امام حسین این دیدگاه را در ذهن من برعکس کرد، اینگونه که امام حسین به ما یاد داد که خداوندا چگونه مردن را به من بیاموز، چگونه زیستن را خود خواهم آموخت.» این بازیگر در پایان صحبت‌های کوتاه خود با تأکید بر اینکه امیدوارم در تصویر کردن و القای اندیشه شخصیت بزرگی چون امام حسین(ع) به سایر مردم جهان موفق باشیم، گفت: «اگر چنین شخصیت عظیمی در هر قوم و ملتی وجود داشت، مطمئن باشید تا به حال صدها اثر ارزشمند درباره چنین شخصیت بزرگواری تولید شده بود، اما متأسفانه ما هنوز هیچ‌کار بزرگی درباره این امام بزرگوار انجام نداده‌ایم. امیدوارم به مدد خود آقا امام حسین(ع) اراده‌ای مبنی بر این مهم شکل بگیرد.»

■ **عاشقانه‌ترین صحنه تاریخ**

علی بهادری جهرمی سخنگو و دبیر هیأت دولت و داریوش یاری کارگردان «کربلا جغرافیای یک تاریخ» از دیگر سخنرانان این محفل بودند. سخنگو و دبیر هیأت دولت در سخنانی کوتاه با بیان اینکه صحنه کربلا هنرمندانه‌ترین صحنه تاریخ است، یکی از دلایل مانایی واقعه کربلا را هنری بودن آن خواند و ادامه داد: «بواقع در واقعه کربلا به این فرموده حضرت زینب(س) پی می‌بریم که در عاشورا جز زیبایی ندیدم. حقیقتاً اینگونه است که اگر با چشم دل نگاه کنیم، هیچ چیز جز زیبایی در کربلا وجود ندارد، چون تمام نور در مقابل ظلمت قرار می‌گیرد.»

او با بیان اینکه عاشورا عاشقانه‌ترین صحنه تاریخ است و هرچه در این واقعه رخ می‌دهد فقط عشق است و این عشق است که باعث شده تا در طول سال‌ها، انسان‌های متمادی عاشق و شیدای امام حسین باشند، اظهار امیدواری کرد که «سینماتکیه» ادامه‌دار باشد.

■ **حق مطلب را ادا نکرده‌ایم**

داریوش یاری، کارگردان فیلم سینمایی «کربلا جغرافیای یک تاریخ» نیز در سخنانی عنوان کرد که این فیلم را در ۲۱ روز ساخته است و در بخش دیگری از صحبت‌هایش درباره چگونگی به تصویر درآوردن وقایع و شخصیت‌های کربلا گفت و تأکید کرد هنوز حق مطلب را ادا نکرده‌ایم.

پیمان بزرگ‌نیا، پژوهشگر، نوازنده و مدرس موسیقی نواحی ایران در گفت‌وگو با «ایران» مطرح کرد

تعزیه‌های امروزی، شکل سنتی خود را از دست داده‌اند

نداسیجانی/ سخن گفتن از موسیقی مذهبی و آیینی یادآور نوحه و سوگواره‌هایی است که در مراسم عزاداری ائمه علیهم‌السلام و بویژه ایام محرم به گوش می‌رسد؛ موسیقی‌هایی اصیل و ارزشمند که قدمت دیرینه در فرهنگ و هنر کشورمان دارد. این موسیقی‌های آیینی، گنجینه‌هایی از میراث معنوی ایران هستند که به صورت سینه به سینه به نسل امروز منتقل شده اما متأسفانه آنچه امروز با این عنوان به‌گوش می‌رسد، آواهایی است متفاوت از روایت موسیقی آیینی که با گذشت زمان و تغییر نسل‌ها تغییر یافته است. مانند هنر تعزیه که حافظ و میراث‌دار موسیقی ردیف دستگاهی ایران بوده، اما آنچه امروز از این هنر به گوش می‌رسد، متفاوت با اصالت گذشته آن است.

■ **آیین‌هایی برخاسته از عواطف و احساسات**

پیمان بزرگ‌نیا، پژوهشگر، نوازنده و مدرس موسیقی نواحی ایران درخصوص جایگاه موسیقی مذهبی ایران در موسیقی اقوام کشورمان گفت: «از گذشته تا امروز، آیین در بطن و ذات مردم بوده و هست. بخشی از این آیین‌ها براساس عواطف و احساسات مردم ایران زمین شکل گرفته است و ایرانی‌ها از ابتدا در جلوه دادن این آیین‌ها ذوق زیباشناسانه‌ای داشته‌اند. براین اساس وقتی آیینی شکل می‌گیرد، در نسل‌های بعد از خود، سیر تکاملی به وجود می‌آورد و جنبه‌ها و المان‌های مختلفی را دربر می‌گیرد.

نکته دیگر اینکه بسیاری از آیین‌هایی که در ایام محرم اجرا می‌شوند، ریشه در اسطوره‌ها و آیین‌های ایران باستان دارند. به عنوان مثال «کتل» که از وسیله‌های نمادین به کار رفته در آیین سوگواری عاشورا در میان شیعیان است، «از آیین سووشون» سووشون بوده و در حال حاضر هم در مراسم مذهبی منطقه‌های زاگرس‌نشین، بویژه در قوم لر وجود دارد و حتی اسب‌های خود را با کتل آذین‌بندی می‌کنند و بهتر است بگویم تمام این نمادها از زمان سوگ سیاوش وجود داشته است و بعد از آنکه اسلام وارد ایران شد (در دوران صفویه که مذهب شیعه در ایران رواج پیدا کرد) این آیین‌ها و تشریفات به خود گرفت. به طور مثال مراسم کرب‌زنی همچنان در مناطق مازندران و گیلان اجرا می‌شود. یا اجرای مراسم «چاق چاقو» که از آیین‌های سنتی عزاداری ماه محرم در حاشیه زاینده‌رود است. درواقع تمامی این آیین‌ها ریشه در ایران باستان دارد. مانند هنر تعزیه که از زمان سوگ سیاوش وجود داشته و جایگاه ویژه‌ای در اقوام ایرانی دارد و در هر منطقه از ایران، در ایام محرم، آیین‌های خاص تعزیه اجرا می‌شود. مانند کُرنانوازی که یک ساز باستانی است و در میادین رزم اجرا می‌شد و همان طور که قبل‌تر اشاره کردم، ریشه این آیین‌ها در ایران باستان بوده و این تشریفات آرام‌آرام شکل مذهبی به خود می‌گیرد.»

■ **تلاش در جهت صیانت از آیین‌های مذهبی**

او در پاسخ به این سوال که آیا این آیین‌ها، امروز هم اجرا می‌شوند یا در حال فراموشی است، اظهار کرد:«سال ۱۳۹۰ سوگواره عاشورایی را با حضور تعداد بسیاری از پیرغلامان این آیین‌ها برگزار کردیم که امروز تعداد بسیاری از آنها دیگر در بین ما نیستند و باید بگویم در حال حاضر بخش بسیاری از این آیین‌ها و مراسم منسوخ شده است. به عنوان مثال برای حفظ میراث ناملموس عاشورایی که بخش مهمی از فرهنگ و هنر دینی ما است، از سوی سازمان میراث فرهنگی به عنوان متولی این هنر، هیچ تلاشی درجهت صیانت از این فرهنگ و آیین‌ها صورت نگرفته است و براین اساس برخی از این آیین‌های مذهبی و عاشورایی در اغلب مناطق ایران کمتر و کمرنگ‌تر شده تا آنجا که نسل جدید به سمت و سوی دیگری گرایش پیدا کرده‌اند و آن شکل اجتماع سنتی که در گذشته برپا بود، برگزار نمی‌شود.»

این پژوهشگر درادامه صحبت‌های خود درباره نقش تعزیه و اثرگذاری آن در حفظ موسیقی دستگاهی بیان کرد: «تعزیه یک نمایش موسیقایی است که براساس لحن موسیقی دستگاهی ایرانی اجرا می‌شود و این هنر تعزیه‌خوانی همچنان در برخی از روستاهای دورافتاده، بر اساس دستگاه‌ها و گوشه‌های موسیقی ایرانی بوده و این موضوع در تقویت شنیداری موسیقی ملی ایران بسیار تأثیرگذار است و باید بگویم تعزیه در حفظ و انتقال موسیقی دستگاهی نقش بسیار ارزشمند و مهمی داشته و اگر تعزیه وجود نداشت، موسیقی دستگاهی این گونه حفظ نمی‌شد. بویژه آنکه در یک برهه از زمان، چون دوران صفویه، موسیقی ممنوعیت خاصی داشت و بر این اساس در آن دوران و شرایط حاکم، هنر تعزیه توانست موسیقی دستگاهی ایران را زنده نگه دارد، آن را حفظ کند و البته رسانه هم در این زمینه نقش بسیار مهمی دارد و البته تعزیه‌خوان‌های امروزی باید از دانش و علم تعزیه‌خوان‌های پیشکسوت بهره بیشتری ببرند.

■ **ثبت ملی آیین‌های عاشورایی**

نکته مهم این است که آیین‌های عاشورایی باید ثبت ملی شوند، چرا که این آیین‌ها جلوه‌های بصری منحصر به فرد فرهنگ شیعه هستند. خود من شخصاً درخصوص موسیقی عاشورایی و موسیقی مناطق مختلف ایران پژوهش‌های بسیاری انجام داده‌ام، اما کار در خصوص موسیقی‌های اصیل و ماندگار بسیار است و باید این پژوهش‌ها گسترش یابد. مانند لحن‌های عزاداری زنانه در مناطق مختلف ایران و جا دارد متولیان فرهنگی به این موضوع بیشتر بپردازند.» این پژوهشگر در ادامه بیان کرد: «متأسفانه طی این سال‌ها موسیقی اقوام ایران بدرستی معرفی و شنیده نشده و کمتر به آن بها داده شده است و براین اساس چندان برای مخاطبان ملموس نیست. حتی بسیاری از نسل‌امروزی‌ها نمی‌دانند که چنین موسیقی‌هایی وجود دارد اما این موسیقی‌ها در طول تاریخ و در گذشته‌های بسیار دور، در خاستگاه و جایگاه خود، بوده است چون در حال حاضر بدرستی به آن پرداخته نشده شناخت کمتری از آن دارند، اما راویان موسیقی اقوام ایران نگاه جدی به موسیقی مذهبی و عاشورایی دارند و با اجرای مقام‌های موسیقی مناطق خود و سازهایی که مختص به آن مناطق است تأثیر بسزایی بر مخاطب می‌گذارند. نکته دیگر اینکه در گذشته مکتب‌خانه‌هایی دایر بود که علاوه بر تعلیم و تربیت شاگردان، در ایام محرم به تربیت مداحی بومی و سوگواری‌های مذهبی می‌پرداختند و خنیاگران مکتب‌خانه‌ها این نوحه‌ها را با خلوص نیت اجرا می‌کردند. براین اساس بخشی از موسیقی مذهبی ما مدیون این مکتب‌خانه‌ها است و نسخ و شعرهایی که امروز در دسترس است از آن دوران سینه به سینه منتقل شده است.

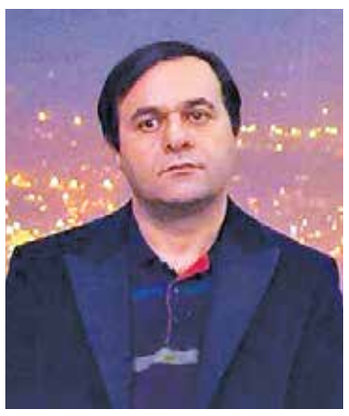

■ **ثبت و ضبط و حمایت از میراث‌داران هنر مذهبی**

این مدرس بر این نظر است که برای حفظ تعزیه، باید این هنر کهن ثبت و ضبط شده و از محققانی که در این زمینه فعالیت می‌کنند، حمایت شود. بزرگ‌نیا در ادامه گفت: «من پژوهشگر بالای ۲۰۰ ساعت ضبط با کیفیت از پیرغلامان حسینی دارم که بسیاری از این عزیزان امروز در قید حیات نیستند، اما این آثار در آرشیو شخصی من باقی مانده درحالی که باید منتشر شود و در دسترس مردم علاقه‌مند قرار گیرد. همچنین برگزاری سوگواره‌هایی مرتبط با این موضوع تا مردم آشنایی بیشتری با آیین‌های سنتی گذشته داشته باشند، چرا که موسیقی سوگ جایگاه ویژه‌ای دارد و چون تقدس دارد طی سالیان دستخوش تغییرات نشده و همچنان اصالت خود را حفظ کرده است و براساس بیان عواطف و احساسات فردی بوده و می‌تواند متر و معیار بسیار ارزشمندی برای شناخت فواصل موسیقی مناطق مختلف ایران باشد. براین اساس ماه محرم فرصت مغتنمی است که این سوگواره‌ها و مراسم از سوی متولیان فرهنگی با حضور پیشکسوتان و بزرگان این هنر اجرا و برگزار شود.

اخبار فرهنگ و هنر

معاون اول رئیس جمهور و وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی روز خبرنگار را گرامی داشتند

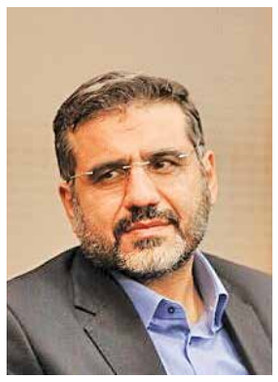

محمد مخبر، معاون اول رئیس جمهور در پیامی به مناسبت روز خبرنگار، خبرنگاران را مطالبه‌گران حق، وجدان بیدار جامعه و مجاهدانی سختکوش و خستگی ناپذیر در مسیر تنویر افکار عمومی جامعه دانست.

به گزارش ایرنا، محمد مخبر در پیامی به مناسبت روز خبرنگار گفته است: «خبرنگاران، اصحاب رسانه و مطبوعات و کسانی که به نحوی انعکاس دهنده وقایع و رویدادها هستند، رسالتی سنگین در برابر جامعه و افکار عمومی بر دوش دارند. آنها مطالبه‌گر حق، وجدان بیدار جامعه و مجاهدانی سختکوش و خستگی ناپذیر در مسیر تنویر افکار عمومی جامعه هستند که قلم و ابزار اطلاع رسانی خود را جسورانه در راه سلامت و تعالی فرهنگی جامعه به کار می‌گیرند.»

معاون اول رئیس جمهور ادامه داده: «بدینوسیله مراتب قدردانی و سپاس خود را از تلاش‌های مخلصانه و مجدانه تصویرگران و نگارندگان وقایع اعلام می دارم و امیدوارم بتوانیم بسترهای لازم را برای فعالیت روشنگرانه خبرنگاران بیش از پیش فراهم کنیم.»

■ **حضور وزیر فرهنگ در مراسم عزای عاشورای حسینی و تبریک روز خبرنگار**

همچنین بنا بر خبری دیگر وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز روایت حماسه و جهاد تبیین را جزء اصلی قیام عاشورا دانست و در روز خبرنگار، یاد راویان و خبرنگاران عظمت اسلام و ایران را گرامی داشت. محمدمهدی اسماعیلی روز دوشنبه در حساب شخصی خود در توئیتر نوشت: روایت حماسه و جهاد تبیین جزء اصلی قیام عاشوراست. حضرت زینب(س) و امام سجاد(ع)، راویان و خبررسان‌های اصلی این واقعه مهم هستند. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در ادامه نوشت: در روز خبرنگار، با گرامیداشت یاد راویان و خبرنگاران عظمت اسلام و ایران، برای همه اهالی رسانه موفقیت در ادای مأموریت خطیر خبری و تبیینی را آرزومندم.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی همزمان با روز عاشورای حسینی با حضور در تجمع بزرگ راهپیمایان هیأت‌های مذهبی در غرب پایتخت، به اقامه عزای حسینی در جمع مردم پرداخت. این راهپیمایی بزرگ عاشورایی که با تجمیع چندین هیأت در غرب تهران از مسجد دانشگاه امام صادق(ع) تهران آغاز شده بود تا میدان شهید طهرانی‌مقدم ادامه یافت و در این مسیر راهپیمایان با نوحه‌سرایی حاج میثم مطیعی مداح اهل بیت به اقامه عزای سیدالشهدا(ع) و یاران با وفای ایشان پرداختند. محمدمهدی اسماعیلی پس از این راهپیمایی با حضور در میان عزاداران مسجد دانشگاه تهران که این مراسم با نوحه سرایی حاج سعید حدادیان و سخنرانی حجت‌الاسلام والمسلمین پناهیان همراه بود، نماز ظهر عاشورا را در کنار دانشجویان و اقشار مختلف مردم در محل اقامه کرد. /ایرنا

«برف بی‌صدا می‌بارد» پرمخاطب شد

نتایج نظرسنجی مرکز تحقیقات صداوسیما نشان می‌دهد از بین سریال‌های جدید پخش شده در نیمه دوم تیر سال ۱۴۰۱، سریال «برف بی‌صدا می‌بارد (فصل دوم)» از شبکه سه با ۱/۳۶ درصد مخاطب، پربیننده‌تر از سایر سریال‌ها بوده است. بر اساس این نظرسنجی این سریال رضایت ۷/۸۱ درصدی بینندگان را در حد «زیاد» کسب کرده است. بر اساس این نظرسنجی در این مدت، سریال‌های «مستوران» از شبکه یک با ۵/۱۸ درصد بیننده و کسب رضایت ۴/۷۱ درصدی آنان، «وضعیت زرد ۲» از شبکه دو با ۱۸ درصد بیننده و کسب رضایت ۵/۶۱ درصدی آنان، «آقای قاضی» از شبکه دو با ۸/۱۶ درصد بیننده و کسب رضایت ۴/۸۰ درصدی آنان و «داستان یک شهر» از شبکه پنج با ۱۰ درصد بیننده و کسب رضایت ۴/۵۷ درصدی آنان در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در این نظرسنجی، میزان بیننده‌های سریال‌های تکراری سیما در نیمه دوم تیر ۱۴۰۱ نیز بررسی شد. از میان سریال‌های تکراری، سریال «مختارنامه» از شبکه آی‌فیلم با ۵/۱۴ درصد مخاطب، پربیننده‌ترین سریال تکراری بوده است. همچنین ۹/۹۰ درصد بینندگان سریال «مختارنامه» از این سریال در حد «زیاد» رضایت داشته‌اند. /مهر

اعلام انتخابات و جشن خانه سینما

رئیس هیأت مدیره خانه سینما زمان احتمالی برگزاری انتخابات هیأت مدیره و جشن خانه سینما را اعلام کرد. محمدعلی نجفی درباره نتیجه بررسی صلاحیت نامزدهای انتخابات هیأت مدیره خانه سینما و اینکه چه زمانی این انتخابات برگزار خواهد شد بیان کرد: ما هفته گذشته جلسه‌ای با آقای خزاعی - رئیس سازمان سینمایی - داشتیم که صحبت‌هایی درباره مسائل مرتبط با وزارت ارشاد مطرح شد و روز سه‌شنبه یا چهارشنبه (۱۷ - ۱۸ مرداد) جلسه‌ای را با اعضای هیأت مدیره خواهیم داشت تا برنامه‌ریزی کنیم احتمالاً در هفته اول یا دوم شهریورماه مجمع و انتخابات هیأت مدیره خانه سینما برگزار شود. نجفی درباره زمان برگزاری جشن خانه سینما که به دبیری فرهاد توحیدی در تدارک برگزاری است بیان داشت خانه سینما درصدد است که جشن را امسال حتماً برگزار کند و ان‌شاءالله بیست‌ودومین جشن خانه سینما اوایل آبان‌ماه یعنی پس از پایان ماه‌های محرم و صفر برگزار خواهد شد. /ایسنا

محمدرضا جوان‌آراسته، نویسنده کتاب «کربلا به روایتی دیگر» در گپ و گفتی با «ایران» عنوان کرد

ناگفته‌های واقعه کربلا بیشتر از گفته‌های آن است

هانیه علی‌نژاد/ واقعه کربلا از آن دست اتفاقات دینی - تاریخی است که هنوز هم ناگفته‌های بسیاری برای مخاطبان دارد. از مصداق‌های آن می‌توان به آثار متعددی اشاره کرد که در حوزه‌های مختلف با اشاره مستقیم و حتی غیرمستقیم پیرامونش روانه کتاب‌فروشی‌ها شده است. «کربلا به روایتی دیگر» از جمله این آثار است؛ کتابی نوشته حجت‌الاسلام محمدرضا جوان‌آراسته که به همت انتشارات سوره مهر در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفته است. این کتاب با موضوع واقعه عاشورا و در سه فصل با عنوان‌های «خودمان را در لشکر عمر سعد پیدا کنیم»، «ماجرای یک گفت‌وگو» و «مقتل به روایتی دیگر» تدوین شده و نویسنده آن تلاش کرده با نگاهی تازه سراغ بخش مهمی از تاریخ اسلام برود. توضیحات بیشتر درباره «کربلا به روایتی دیگر» را در خلال گفت‌وگویی که با نویسنده آن داشته‌ایم می‌خوانید.

■ **در کتاب «کربلا به روایتی دیگر» با روایتی شبه‌داستانی مواجه هستیم که سندیت تاریخی دارد. این نوع روایت برای شما چه دشواری‌هایی داشت؟**

برای من سخت‌ترین قسمت این کار پیدا کردن مستندات و بعد از آن ساختن یک خط روایی بود. من باید به دل وقایع رفته و افراد را پیدا می‌کردم. درست شبیه چیدن پازلی که در این کتاب تکه‌هایی از آن بیان شده است. سخت‌ترین نکته کار همین جا بود که به لطف سیدالشهدا(ع) انجام شد.

■ **کتاب سه فصل مجزا دارد. هدف و نگاه‌تان از این فصل‌بندی چه بوده است؟**

ماجراهای حول محور واقعه کربلا را همه ما شنیده‌ایم و کمابیش از آنها مطلع هستیم، آنچنان که تا حرفی از کربلا و عاشورا پیش آید همان شنیده‌ها برایمان مرور می‌شود که لطف و برکت هم دارد اما مسأله اینجاست که از این اطلاعات کلی و اغلب تکراری نکات چندانی دستمان را نمی‌گیرد، البته نه اینکه منکر اهمیت آنها بشوم، حرف من این است که ناگفته‌های کربلا و عاشورا بیشتر از گفته‌های آن است. برای همین بود که تلاش کردم با حفظ فضای ماه محرم به سراغ بخش‌های ناگفته کربلا بروم و از دل آن ماجراهای تاریخی کمتر گفته شده را بیرون کشیده و برای مخاطب روایت کنم. فکر می‌کنم توجه به وقایع کمتر شنیده شده و آشنایی با آدم‌هایی که در این ماجرا بودند ولی ما کمتر آنها را شناخته‌ایم، درک بهتری از اصل واقعه عاشورا به ما بدهد.

■ **در این کتاب به دغدغه‌های فکری و گذشته افراد حاضر در سپاه عمربن سعد پرداخته‌اید. قدری هم از چرایی توجه‌تان به این مسأله بگویید.**

من گمان می‌کنم که ابتدا تصوری وجود دارد و آن این است که آدم‌هایی که در لشکر عمربن سعد بودند و مقابل امام ایستادند، افراد بد، پلید و ناپاکی بودند و حتماً ما این گونه نیستیم. در تصورمان این گونه فکر می‌کنیم که شاید بهترین یار امام نباشیم ولی در نهایت یار امام هستیم. این تصور دقیقی نیست. اغلب افرادی که در لشکر عمربن سعد بودند آدم‌های معمولی بودند که در یک دوراهی، انتخاب بدی انجام دادند. شاید چیزی در گذشته آنان باعث شده که در لحظه چنین انتخاب حساسی، طرف بد را انتخاب کنند. چنین روایت‌هایی، شبیه آنچه من هم در این کتاب به آن پرداخته‌ام در پی این هستند که نشان بدهند افراد لشکر عمر بن سعد هم شبیه برخی از ما بودند. آدم‌هایی معمولی بودند که انتخاب غلط موجب سرافکندگی‌شان در تاریخ شد. ما هم آدم‌های عادی هستیم که اگر در دوراهی مهم زندگی‌مان غلط انتخاب کنیم بعید نیست که یک روز در برابر امام زمانش قرار بگیریم. این نکته مهمی است باید سبب تأمل بیشترمان شود.

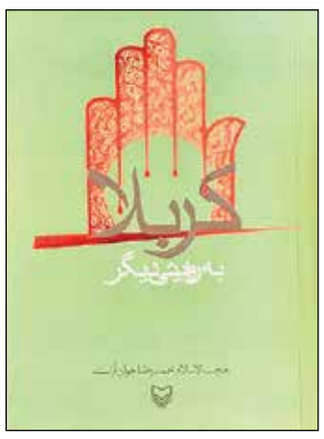

■ **فصل دوم کتاب، پیرامون گفت‌وگوهایی در کربلا شکل گرفته است. این نگاه گفت‌وگومحور به واقعه عاشورا هم پرداخت به نسبت تازه‌ای به شمار می‌آید. چرا با این نگاه سراغ واقعه کربلا رفتید؟**

گفت‌وگوها ابزار خوبی برای نشان دادن عمق فکر و روح آدم‌هاست، یعنی آدم‌هایی که ظاهری را برای خود قائل هستند و حتی در کلام خود ظاهر را حفظ می‌کنند در مواجهه با یک بیننده تیزبین برخی حرف‌های نزده را لو می‌دهند. شنونده زیرک حتی در برابر چنین افرادی قادر است به لایه‌های پنهان آنان نفوذ پیدا کند. گمان می‌کنم که گفت‌وگوهای امام حسین(ع) با لشکر عمربن سعد یا حتی با خود عمربن سعد ما را یک قدم عمیق‌تر با این افراد آشنا می‌کند. گفت‌وگو کمک می‌کند که ما زمانه امام را بهتر بفهمیم.

■ **زبان و روایت ساده کتاب به گونه‌ای است که طیف گسترده‌ای از مخاطبان می‌توانند با آن ارتباط بگیرند، این مسأله ناخودآگاه بوده یا به عمد چنین شیوه‌ای را برای ساختار نوشته‌تان انتخاب کرده‌اید؟**

راستش تلاش کردم تا کتابی همه‌فهم و همه‌خوان بنویسم. از همین بابت هم در آن پیچیدگی زبانی و حتی ادبی نمی‌بینید. سعی کردم ساختار زبانی آن به گونه‌ای باشد که علاقه‌مندان با هر سنی بتوانند آن را بخوانند، درگیر متن نشوند و سریع از لایه اولیه متن عبور کرده و آدم‌ها، افراد و ماجراها را پیگیری کنند.